

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 23.9.2021
SWD(2021) 275 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

om de territoriale planer for retfærdig omstilling

1. INDLEDNING

Som led i den europæiske grønne pagt blev mekanismen for retfærdig omstilling oprettet, for at ingen person og ingen region lades i stikken i omstillingen til en klimaneutral økonomi. Den omfatter Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO), som vil investere 17,5 mia. EUR i perioden 2021-2027 i de områder, der er mest berørt af omstillingen til en klimaneutral økonomi.

FRO-forordningen trådte i kraft den 1. juli 2021¹. Medlemsstaterne er allerede i gang med at udarbejde deres territoriale planer for retfærdig omstilling og dertil knyttede samhørighedspolitiske programmer på grundlag af bilag D i deres landerapport om det europæiske semester fra februar 2020².

Dette dokument giver udtryk for Kommissionens tjenestegrenes holdning og forpligter ikke Europa-Kommissionen. Det er kun EU-Domstolen, der har kompetence til at fortolke EU-lovgivningen autoritativt.

2. STRATEGISK KONTEKST PÅ EU-PLAN

Den europæiske grønne pagt er Europas nye vækststrategi. Den opstiller et ambitiøst langsigtet mål om at omdanne Unionen til en moderne, ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi, hvor der senest i 2050 ikke længere foretages nettoudledning af drivhusgasser, hvor den økonomiske vækst er afkoblet fra ressourceforbruget, og hvor ingen person og ingen områder lades i stikken. Den fremhæver behovet for en gennemgribende forandring på tværs af alle sektorer, såsom transport, energi, landbrug, bygninger og industri, samtidig med at fastlåsning til ikkebæredygtige praksisser undgås³.

Håndtering af omstillingen til bæredygtighed kræver udarbejdelse af en strategisk vision, investeringer i innovative løsninger og deres udbredelse, udfasning af ikkebæredygtige praksisser og sikring af, at omstillingen sker på en retfærdig måde⁴. Det er imidlertid ikke alle medlemsstater, regioner og byer, der starter omstillingen fra det samme sted eller har samme kapacitet til at reagere, og mennesker og arbejdstagere vil blive berørt på forskellige måder. Den europæiske grønne pagt omsætter derfor klima- og miljømæssige udfordringer til muligheder og har til formål at gøre omstillingen retfærdig og inklusiv for alle.

Mekanismen for retfærdig omstilling blev oprettet som led i investeringsplanen for den europæiske grønne pagt for at opfylde ambitionen om ikke at lade nogen region i stikken⁵.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1056 af 24. juni 2021 om oprettelse af Fonden for Retfærdig Omstilling.

² Kommissionens Generaldirektorat for Strukturreformstøtte yder teknisk bistand til 17 medlemsstater til udarbejdelse af territoriale planer for retfærdig omstilling. Desuden kan medlemsstaterne under det tekniske støtteinstrument modtage særlig støtte til gennemførelsen af den retfærdige omstilling.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ Værktøj til bæredygtige omstillinger, https://ec.europa.eu/regional_policy/da/information/publications/guidelines/2020/supporting-sustainability-transitions-under-the-european-green-deal-with-cohesion-policy-toolkit-for-national-and-regional-decision-makers.

⁵ COM(2020) 21 final.

Den omfatter FRO, som er oprettet inden for rammerne af samhørighedspolitikken, den vigtigste EU-politik til at mindske skævheder og håndtere strukturelle ændringer i Europas regioner. Delt forvaltning af samhørighedspolitikken sikrer, at nationale, regionale og lokale myndigheder og interessenter har ejerskab af omstillingsstrategien. Ud over FRO vil en særlig ordning for retfærdig omstilling under InvestEU fokusere på at tiltrække private investeringer i disse områder, mens en lånefacilitet for den offentlige sektor med støtte fra EU-budgettet vil tilbyde præferencelånebetingelser til støtte for offentlige investeringer.

Mekanismen for retfærdig omstilling trækker på erfaringer fra tidligere strukturelle omstillingsprocesser og har til formål at undgå tidligere erfaringer med områder, der bliver ladt i stikken som følge af afindustrialiseringen. Den bygger på ekspertise fra tidligere og eksisterende initiativer, såsom de tidligere fællesskabsinitiativer om diversificering af industriområder, der er afhængige af industrier i krise (RESIDER, RENAVAL, RECHAR)⁶, initiativet vedrørende kulregioner under omstilling, som anlægger en integreret tilgang til omstillingen i 34 regioner med økonomier, der er stærkt afhængige af kul, tørv og olieskifer⁷, eller pilotaktionen om regioner i industriel omstilling⁸. Mekanismen for retfærdig omstilling er ny i sin tilgang med at kombinere fokus på både regioner, der er afhængige af fossilt brændsel, og drivhusgasintensive regioner, og ved at knytte målet om klimaneutralitet sammen med en stedbaseret tilgang til afbødning af de negative virkninger af omstillingen. Den giver også en nyttig blanding af nye instrumenter, som kombinerer tilskud med lån til den offentlige og private sektor.

3. BERETTIGELSE: DE OMRÅDER, DER PÅVIRKES MEST NEGATIVT AF OMSTILLINGEN

Relevante bestemmelser i lovgivningen	
<i>Forordning</i>	<i>Artikler, betragtninger eller bilag</i>
Forordningen om Fonden for Retfærdig Omstilling (2021/1056)	Artikel 2 — Specifik målsætning Artikel 6 — Særlige tildelinger til regioner i den yderste periferi og øer Artikel 11 — Territoriale planer for retfærdig omstilling Bilag II — Model for territoriale planer for retfærdig omstilling (afsnit 1) Betragtning 2, 5, 8 og 19
Relateret lovgivning	
Forordningen om forvaltning af energiunionen ⁹	

⁶ <https://cordis.europa.eu/article/id/1663-assessment-of-community-initiatives-on-the-diversification-of-industrial-areas-dependent-upon-i/>.

⁷ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_pl.

⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/industrial-transition.

⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1999 af 11. december 2018 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 663/2009 og (EF) nr. 715/2009, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/22/EF, 98/70/EF, 2009/31/EF, 2009/73/EF, 2010/31/EU, 2012/27/EU og 2013/30/EU, Rådets direktiv 2009/119/EF og (EU) 2015/652 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 525/2013 (EUT L 328 af 21.12.2018, s. 1).

"Disse områder skal være dem, der påvirkes mest negativt baseret på de økonomiske og sociale virkninger som følge af omstillingen" (artikel 11, stk. 1, FRO-forordningen).

For at overvinde de store udfordringer i forbindelse med omstillingen til en klimaneutral økonomi, navnlig med hensyn til økonomiske og beskæftigelsesmæssige spørgsmål, skal de disponible finansielle ressourcer koncentreret om de områder, hvor omstillingen har de mest negative økonomiske og sociale konsekvenser. I modsætning til Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) vil FRO fokusere på et begrænset antal NUTS 3¹⁰-regioner eller dele af disse regioner. For at blive støttet af FRO skal områder derfor begrunde deres afhængighed af fossilt brændsel (navnlig kul, brunkul, tørv, olieskifer, svær olie og diesel) og/eller af drivhusgasintensive industrielle aktiviteter. Det skal også begrundes, at disse særlige områder påvirkes mest negativt baseret på de økonomiske og sociale virkninger som følge af omstillingen, navnlig med hensyn til forventede tab af arbejdspladser og omlægning af produktionsprocesserne i de industrialæg, der har den højeste drivhusgasintensitet¹¹.

"[Omstillingen] vil være særlig krævende for de medlemsstater, der er eller indtil for nylig har været stærkt afhængige af fossilt brændsel eller drivhusgasintensive industrielle aktiviteter, som skal udfases, eller medlemsstater, som er nødt til at tilpasse sig" (betragtning 8 i FRO-forordningen).

Alle medlemsstater er berørt af EU's klima- og energimål for 2030 og omstillingen til klimaneutralitet i EU senest i 2050. Deres nationale energi- og klimaplaner¹² og andre relevante strategier såsom de nationale langsigtede strategier¹³, hvor sådanne foreligger, skitserer nationale mål, politikker og foranstaltninger for at nå dem og giver en vurdering af de forventede sociale og økonomiske virkninger. De regioner, der er omfattet af FRO, har brug for mere hjælp end andre til at tilpasse sig til og drage fordel af omstillingen til klimaneutralitet på grund af tilbagegangen og/eller omlægningen af de økonomiske sektorer, som de er afhængige af. Økonomiske aktiviteter baseret på produktion af fossilt brændsel forventes at opleve en uigenkaldelig tilbagegang i den økonomiske produktion og beskæftigelsen. Andre sektorer med en høj intensitet af drivhusgasemissioner, hvor der findes teknologiske alternativer til kulstofintensive processer for at bevare det økonomiske output og øge beskæftigelsen, vil i stedet skulle undergå en omlægning.

Kommissionen har allerede identificeret følgende sektorer, som potentielt er i tilbagegang eller under omlægning, og som er berørt af omstillingen til klimaneutralitet:

¹⁰ Nomenklaturen for Statistiske Regionale Enheder.

¹¹ Kommissionen fremlagde sine foreløbige synspunkter om FRO's prioriterede investeringsområder i hver medlemsstat som led i processen med det europæiske semester (jf. bilag D til landerapporterne om det europæiske semester fra februar 2020, se https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-overview-investment-guidance-just-transition-fund-2021-2027-member-state-annex-d_en).

Kommissionens endelige beslutning om geografisk anvendelsesområde træffes ved at vedtage de programmer, som er vedlagt de territoriale planer for retfærdig omstilling.

¹² https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en.

¹³ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/implementation-eu-countries/energy-and-climate-governance-and-reporting/national-long-term-strategies_en.

Sektorer i tilbagegang (grå) og under omlægning (orange) som anført i bilag D til landerapporterne fra februar 2020

De **socialle virkninger** af omstillingen til klimaneutralitet er primært knyttet til beskæftigelse med direkte konsekvenser for husstandenes og familiernes levebrød, social udstødelse og vigtige kønsmæssige konsekvenser. Med hensyn til de sektorer i EU, der er i tilbagegang, er næsten 237 000 personer beskæftiget inden for kulrelaterede aktiviteter, mens næsten 10 000 personer er beskæftiget med tørveudvinding, og omkring 6 000 er beskæftiget i olieskiferindustrien. Mange yderligere indirekte arbejdspladser afhænger også af værdikæden for fossilt brændsel. De drivhusgasintensive industrier beskæftiger også et betydeligt antal mennesker. I nogle tilfælde vil de sociale virkninger ikke være forbundet med tab af arbejdspladser, men med et betydeligt behov for omskoling eller opkvalificering af arbejdstagere i industrisektorer samt mobilitet for arbejdstagere, som skal ledsage de nødvendige teknologiske forandringer. Ud over konsekvenserne for beskæftigelsen kan omstillingen have en indvirkning på indkomsterne og deres fordeling, social inklusion, samhørighed i lokalsamfundet, levevilkår, energifattigdom, adgang til offentlige tjenester eller andre sociale aspekter.

De **økonomiske virkninger** af omstillingen vil variere mellem sektorer, der er i tilbagegang, og sektorer, der er under omlægning. Tilbagegangen i udvinding, produktion og anvendelse af fossilt brændsel er forbundet med lukning af miner og udvindingssteder, tab af aktiver og nedlukning af kraftværker, der fyres med fossilt brændsel. For eksempel viser skøn, at mellem halvdelen og to tredjedele af den nuværende kulfyrede kapacitet vil være trukket tilbage i 2030¹⁴. Desuden fremskyndes de nationale planer for udfasning af kul i nogle

¹⁴ Kapetaki, Z., Alves Dias, P., Conte, A., Kanellopoulos, K., Mandras, G., Medarac, H., Nijs, W., Ruiz, P., Somers, J., Tarvydas, D., Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions, EUR 30618 EN, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-30987-1, doi:10.2760/510714, JRC123508.

medlemsstater¹⁵. Denne tilbagegang vil især have en økonomisk indvirkning på kulregionernes udvikling, hvoraf de fleste allerede har et lavere regionalt BNP pr. indbygger end det nationale gennemsnit¹⁶. Lukning af miner og nedlukning af kraftværker, der fyres med fossilt brændsel, vil medføre tilknyttede strukturelle ændringer i tilknyttede industrier (f.eks. fremstilling af mineudstyr, forarbejdningsindustri eller transport og logistik). Det vil også have en indvirkning på energiintensive industrier såsom stålproduktion, hvilket øger disse industriers og regioners omstillingsbehov.

Den økonomiske indvirkning på omstillingen af sektorer hænger hovedsagelig sammen med tilpasningen af den økonomiske udvikling og konkurrenceevnen til behovet for dybe emissionsreduktioner for at bidrage til Unionens energi- og klimamål for 2030 og 2050-målet om klimaneutralitet. Industrien, ekskl. elproduktion, tegnede sig for ca. 20 % af EU's emissioner i 2018¹⁷. Disse emissioner er knyttet til energiforbrug og industrielle processer. Den betydelige reduktion af industriens drivhusgasemissioner, som er nødvendig for at nå 2030-målene og 2050-målene¹⁸, vil delvis afhænge af effektivitetsgevinster, brændstofsift og elektrificering¹⁹. Det vil imidlertid også kræve ændringer i produktionsmønstrene og udbredelsen af teknologier, der i mange tilfælde ikke anvendes i stort omfang, f.eks. inden for cement, stålproduktion eller kemikalier. Sådanne teknologiske forandringer vil kræve betydelige investeringer fra nu af for at undgå fastlåste og strandede aktiver.

"til afhjælpning af de sociale, demografiske, økonomiske, sundhedsmæssige og miljømæssige virkninger af omstillingen" (artikel 11, stk. 2, litra d), i FRO-forordningen).

I nogle tilfælde kan omstillingen have bredere **demografiske konsekvenser**, når en region som følge af tilbagegangen i visse sektorer bliver et mindre attraktivt sted at bo og arbejde. Unge kan blive særlig hårdt ramt, ikke blot fordi de står over for en arbejdsløshed, der ligger over gennemsnittet, men også fordi de er mere tilbøjelige til at migrere ud af regionen²⁰. Men ældre, minoriteter og arbejdstagere med handicap, erhvervs sygdomme eller andre (mentale) sundhedsproblemer kan også rammes uforholdsmæssigt hårdt af omstillingen.

Endelig skal der tages fat på de **miljøvirkninger**, der er forbundet med overgangen fra kulstofintensive aktiviteter eller produktion af fossilt brændsel. Navnlig kan ophør med udvindingsaktiviteter, lukning af miner eller nedlæggelse af visse produktionsanlæg være forbundet med forladte arealer, forurening af jord og vand, geofysisk ustabilitet eller andre miljørisici, herunder **sundhedsrisici**²¹. For tørvemoser kan der være en indvirkning, selv efter

¹⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/coal-regions-transition_en.

¹⁶ Alves Dias, P. et al., EU coal regions: opportunities and challenges ahead, EUR 29292 EN, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2018, ISBN 978-92-79-89884-6, doi:10.2760/064809, JRC112593.

¹⁷ https://ec.europa.eu/clima/sites/default/files/strategies/progress/docs/com_2020_777_en.pdf.

¹⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en.

¹⁹ Se "En ren planet for alle" — COM(2018) 773 final (afsnit 4.5 og bilag 7.6), og den konsekvensanalyse, der ledsager klimamålplanen for 2030 — SWD(2020) 176 final (navnlig bilag 9.4.2.7).

²⁰ Toolkit on youth for a just transition, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund.

²¹ Under hensyntagen til princippet om, at forurenere betaler, jf. artikel 191 i TEUF.

at tørveudvindingsaktiviteterne er ophørt, på forringelsen af økosystemerne og deres evne til at levere økosystemtjenester (herunder absorption og lagring af kulstof).

Det kan konkluderes, at FRO fokuserer på de områder, der står over for de største udfordringer i forbindelse med omstillingen til klimaneutralitet. Dette skal begrundes i lyset af områdernes nuværende afhængighed af sektorer i tilbagegang eller under omlægning og planer om at engagere sig i omstillingen til en klimaneutral økonomi i EU. Medlemsstaterne skal navnlig dokumentere de forventede ændringer i de kvalifikationsprofiler, der kræves på det lokale arbejdsmarked, den reducerede beskæftigelse inden for produktion og anvendelse af fossilt brændsel eller omstillingen af produktionsprocesserne i industrianlæg med den højeste drivhusgasintensitet. Når de identificerede områder omfatter øer eller regioner i den yderste periferi, bør der lægges særlig vægt på, om deres specifikke situation kræver en anden tilgang til at håndtere de sociale og økonomiske virkninger af omstillingen. Navnlig kan elementer vedrørende udfordringerne i forbindelse med energiomstillingen i disse områder ikke betragtes særskilt.

Hvis en medlemsstat (i et udkast til en territoriale plan for retfærdig omstilling, et udkast til et program eller en foreslået ændring af et eksisterende program) anmoder om, at der medtages yderligere områder (sammenlignet med det geografiske anvendelsesområde, der tidligere var foreslået, eller sammenlignet med en territorial plan for retfærdig omstilling, som Kommissionen tidligere har vedtaget), vil deres anmodning endvidere blive vurderet på grundlag af de elementer, der er beskrevet ovenfor, idet der tages hensyn til afgrænsningen af det område og den befolkning, der er omfattet, de sektorer, der er i tilbagegang eller under omlægning, og som påvirkes af omstillingen, de negative socioøkonomiske virkninger, der skal tages fat på, samt sammenhængen med Kommissionens afgrænsede geografiske prioriteter (herunder iboende støtteintensitet). Kommissionen vil tage formelt stilling til sådanne anmodninger ved at vedtage eller ændre de relevante programmer.

4. OMSTILLINGSPROCES OG UDFORDRINGER

<i>Relevante bestemmelser i lovgivningen</i>	
<i>Forordning</i>	<i>Artikler, betragtninger eller bilag</i>
Forordningen om Fonden for Retfærdig Omstilling (2021/1056)	Artikel 2 — Specifik målsætning Artikel 7 — Betinget adgang til midler Artikel 11 — Territoriale planer for retfærdig omstilling Bilag II — Model for territoriale planer for retfærdig omstilling Betragtning 18 og 19
<i>Relateret lovgivning</i>	
Forordningen om forvaltning af energiunionen	
Den europæiske klimalov ²²	

²² Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet og om ændring af forordning (EF) nr. 401/2009 og (EU) 2018/1999 ("den europæiske klimalov"), der i skrivende stund endnu ikke offentliggjort.

Som et første skridt i fastlæggelsen af interventionslogikken for FRO i et berørt område bør en territorial plan for retfærdig omstilling detaljeret beskrive den omstillingsproces, der vil blive gennemført i området for at opnå en klimaneutral økonomi.

"en beskrivelse af omstillingsprocessen på nationalt plan til en klimaneutral økonomi, herunder en tidsplan for de vigtigste omstillingstrin" (artikel 11, stk. 2, litra a), i FRO-forordningen).

Hver territorial plan for retfærdig omstilling bør indeholde en beskrivelse af **omstillingsprocessen på nationalt plan**, herunder en tidsplan for de vigtigste omstillingstrin hen imod klima- og energimålene for 2030²³ og hen imod 2050-målet om klimaneutralitet. Disse skridt bør være i overensstemmelse med de nationale energi- og klimaplaner og de nationale langsigtede strategier, navnlig de planlagte investeringer, tidsrammen for de vigtigste omstillingstrin, bidrag til nationale mål, de mål, der skal nås, og de foranstaltninger, der skal træffes med henblik på en retfærdig omstilling²⁴. Den seneste ajourførte version af den nationale energi- og klimaplan og Kommissionens vurdering af de endelige nationale energi- og klimaplaner bør tages i betragtning, herunder højere ambitioner, hvor det er relevant.

"FRO-støtten bør være betinget af en effektiv gennemførelse af en omstillingsproces i et specifikt område" (betragtning 18 i FRO-forordningen).

Den territoriale plan for retfærdig omstilling vil også skulle fremlægge klare beviser for en omstillingsproces og dens indvirkning **på det berørte område** i den nærmeste fremtid (senest i 2030 eller tidligere). Hvis den (planlagte) gennemførelse af en omstillingsproces senest i 2030 ikke kan påvises i et givet område, vil den tilsvarende territoriale plan for retfærdig omstilling ikke være fuldstændig.

Hver territorial plan for retfærdig omstilling bør indeholde en detaljeret plan for omstillingsprocessen på nationalt plan hen imod en klimaneutral økonomi. Desuden fjerner enhver usikkerhed om den nationale omstillingsproces ikke medlemsstatens ansvar i forbindelse med FRO's forpligtelser til at fastlægge en omstillingsproces på områdeniveau i overensstemmelse med den nationale forpligtelse til at opfylde 2030- og 2050-målene (foretaget inden for rammerne af EU's klimalov) med virkning senest i 2030 eller tidligere på

²³ Artikel 2, nr. 11, i forordningen om forvaltning af energiunionen fastsætter Unionens 2030-mål for energi og klima. Disse omfatter en reduktion på mindst 40 % af drivhusgasemissionerne (i forhold til 1990-niveauet), en andel på mindst 32 % for vedvarende energi og en forbedring af energieffektiviteten på mindst 32,5 %. Som led i den europæiske grønne pagt bekræfter forordningen om den europæiske klimalov det højere klimamål på mindst 55 % for 2030. Kommissionen vedtog den lovgivningsmæssige pakke "Fit for 55" den 14. juli 2021, som vil bringe den relevante klima- og energilovgivning i overensstemmelse med det nye mål (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_da#documents). I den forbindelse har Kommissionen understreget, at kulstofdræn skal spille en større rolle inden 2030, og at Kommissionens kommende forslag om at revidere den eksisterende EU-forordning om arealanvendelse og skovbrug bør være i overensstemmelse med denne ambition.

²⁴ Hvis ajourføringen af en national energi- og klimaplan i henhold til artikel 14 i forordningen om forvaltning af energiunionen nødvendiggør en revision af en territorial plan for retfærdig omstilling, vil denne revision blive gennemført som led i midtvejsevalueringen i overensstemmelse med artikel 18 i forordningen om fælles bestemmelser.

det pågældende områdeniveau. Omstillingsprocessen bør henvise til tidsplanen for indstilling eller betydelig nedtrapning af udvinding, produktion eller anvendelse af fossilt brændsel eller til tidsplanen for omdannelse af aktiviteter, processer og output i drivhusgasintensive sektorer.

Forslag om at udvide det geografiske anvendelsesområde til områder, hvor der ikke er nogen klar omstillingsproces med deraf følgende negative socioøkonomiske konsekvenser senest i 2030 eller tidligere, bør ikke accepteres.

I områder, hvor der er usikkerhed om gennemførelsen af en omstillingsproces på grund af fortsættelse eller åbning af aktiviteter vedrørende fossilt brændsel, bør der foretages en individuel vurdering af den begrundelse, der fremlægges i udkastene til territoriale planer for retfærdig omstilling, under hensyntagen til to betingelser:

- Med hensyn til gennemførelsen af udfasningen af aktiviteter vedrørende fossilt brændsel bør Kommissionen ikke acceptere territoriale planer for retfærdig omstilling, der er baseret på en proces med en mindre eller delvis reduktion af fossile brændstofaktiviteter og tilsvarende drivhusgasemissioner, som tydeligvis ikke er i overensstemmelse med en vej til at nå 2030- og 2050-målene. En betydelig reduktion af emissionerne betyder, at området som minimum påviser et forholdsmæssigt bidrag til de nationale klima- og energimål for 2030. Dette skal også kædes sammen med betydelige beskæftigelsesmæssige konsekvenser.
- Hvis der i et område, der er identificeret i en territorial plan for retfærdig omstilling, påtænkes åbning af en ny udvindingskapacitet eller produktionskapacitet baseret på traditionelt fossilt brændsel (f.eks. tildeling af licenser eller åbning af nye kulminer, skiferolieanlæg eller raffinaderier)²⁵ efter FRO's ikrafttræden, bør den pågældende NUTS 3-region i princippet ikke have adgang til FRO. Under behørigt begrundede omstændigheder, hvor medlemsstaten kan påvise, at sådanne aktiviteter ikke vil have en negativ indvirkning på vejen til på tværs af alle økonomiske sektorer at nå de mål for 2030 og 2050, der er fastsat i den europæiske klimalov, kan Kommissionen på grundlag af en individuel vurdering godkende det relevante program. En sådan afgørelse vil ikke desto mindre kræve, at der er fastlagt en omstillingsproces for det pågældende område, og at der er identificeret en betydelig socioøkonomisk virkning som følge af klimaomstillingen.

De specifikke områder, der er omfattet af de territoriale planer om retfærdig omstilling, bør være sammenhængende geografiske områder og så vidt muligt afspejle funktionelle territoriale økonomiske områder, som svarer til de lokalsamfund, arbejdsmarkeder og økonomiske aktiviteter, der påvirkes af anlæg og tilknyttede virksomheder, der er involveret i aktiviteter vedrørende fossilt brændsel eller drivhusgasintensive industriprocesser. Kommissionen bør ikke acceptere definitionen af områder under NUTS 3-niveauet, som kunstigt udelukker områder, der tillader opretholdelse eller forøgelse af aktiviteter i forbindelse med fossilt brændsel. Derimod kan det overvejes at medtage områder under

²⁵ Disse tre sektorer (kul, tørv og olieskifer) er udtrykkeligt nævnt i betragtning 2 i FRO-forordningen og danner grundlag for tre af de fem kriterier, som FRO-tildelingene er baseret på.

NUTS 3-niveau, hvor de berørte lokalsamfund, arbejdsstyrken og de økonomiske aktiviteter udgør en sammenhængende geografisk enhed som beskrevet ovenfor.

FRO-støtte til regioner, der er stærkt afhængige af tørveudvinding, bør baseres på gennemførelsen af en omstillingsproces med en virkning senest i 2030 eller tidligere på det områdeniveau, for hvilket der er indgivet en territorial plan for retfærdig omstilling, baseret på 1) en udfasning af tørv til energianvendelse og 2) en betydelig reduktion af drivhusgasemissioner fra udvinding af tørv (f.eks. ved at udelukke de mest skadelige praksisser, ved at støtte teknologisk udvikling, forbedre forvaltningspraksis og genoprette tørvebundsarealer)²⁶. Investeringer med støtte fra FRO bør overholde kravene om udelukkelse fra fossilt brændsel²⁷ og miljømæssig bæredygtighed i overensstemmelse med biodiversitetsmålene i den europæiske grønne pagt.

"en vurdering af de omstillingsudfordringer, som de mest negativt påvirkede identificerede områder står over for, herunder de sociale, økonomiske og miljømæssige virkninger af omstillingen til en klimaneutral økonomi" (artikel 11, stk. 2, litra c), i FRO-forordningen).

FRO's specifikke målsætning er at "give regioner og mennesker mulighed for at håndtere de sociale, beskæftigelsesmæssige, økonomiske og miljømæssige virkninger af omstillingen til Unionens 2030-mål for energi og klima og en klimaneutral økonomi i Unionen senest i 2050 på grundlag af Parisaftalen"²⁸. På grundlag af den planlagte omstillingsproces bør **udfordringerne som følge af overgangen i områderne i de territoriale planer for retfærdig omstilling** vurderes. Denne vurdering bør være i overensstemmelse med den europæiske søjle for sociale rettigheder. Vurderingen bør være tilstrækkelig detaljeret til at respektere FRO's målrettede geografiske fokus. Den bør kun omfatte de udfordringer, der er direkte forbundet med omlægning eller lukning af drivhusgasintensive aktiviteter, og som navnlig kan styres af følgende spørgsmål:

- Hvad er den relative betydning af de sektorer, som er under omlægning eller i tilbagegang, i den regionale økonomi? Er der en yderligere indvirkning på andre sektorer eller på den bredere økonomiske struktur i området? Påvirker omstillingen små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og/eller store virksomheder? Hvad er regionens økonomiske diversificeringspotentiale? Findes der et passende erhvervsstøttesystem i området?
- Hvor mange arbejdspladser kan gå tabt eller blive påvirket som følge af omlægningen eller lukningen, herunder ved førtidspensionering? Hvordan sammenlignes dette antal med den samlede beskæftigelse i området og, hvor det er relevant, i forhold til bestemte samfund eller virksomheder?

²⁶ Tørv er et fossilt brændsel. Forbrændingen heraf genererer en betydelig mængde drivhusgasemissioner. Desuden er der betydelige drivhusgasemissioner forbundet med udvinding af tørv og skader på tørvemoser. Af disse grunde var tørveproduktion et af de kriterier, der blev anvendt til tildelingsmetoden for FRO-midlerne.

²⁷ FRO kan ikke støtte investeringer i forbindelse med produktion, forarbejdning, transport, distribution, oplagring eller forbrænding af fossilt brændsel (se afsnit 5.4).

²⁸ Artikel 2 i FRO-forordningen.

- Er der foretaget en fordelingsmæssig konsekvensanalyse af de forventede forandringer for de berørte forskellige indkomstgrupper? Findes der et passende skatte- og socialsikringssystem til at kompensere for eventuelle negative fordelingsmæssige virkninger for de laveste indkomster?
- Hvilke behov for omskoling eller opkvalificering kan der udpeges under hensyntagen til både den forventede udvikling i sektorer under omlægning og de kvalifikationsbehov, der følger af økonomisk diversificering?
- Hvad er udviklingsbehovene og -målene for de regionale økonomiske sektorer, arbejdstagere og lokalsamfund som følge af omstillingsprocessen?
- Er uddannelsessektoren tilpasset udfordringerne i forbindelse med omstillingen? Findes der systemer til udveksling af oplysninger med virksomheder i området om deres nuværende og fremtidige kvalifikationsbehov? Har uddannelsessystemet autonomi og kapacitet til at reagere rettidigt på behovene hos områdets virksomheder og på behovene hos virksomheder, der måske er parate til at investere i området (ved at tilpasse eller udvikle læseplaner, uddannelsesprogrammer og arbejdsbaseret læring)? Fungerer systemerne for vejledning, rådgivning og realkompetencevalidering i praksis? Er de let tilgængelige for jobsøgende? Investerer virksomhederne selv i de ansattes færdigheder, og hvordan sker dette i praksis? Gøres der god brug af den tilgængelige viden om færdigheder²⁹?
- Har omstillingen til klimaneutralitet bredere sociale virkninger, såsom konsekvenser for samhørigheden i lokalsamfundet, levevilkår, energifattigdom eller adgang til offentlige tjenester, som påvirker området?
- Er der en affolkningsrisiko, der specifikt vedrører omstillingen til en klimaneutral økonomi, og i hvilke dele af befolkningen? Er unge specifikt berørt af omstillingen?
- Er sektoren for sociale tjenesteydelser tilpasset udfordringerne i forbindelse med omstillingen? Har den kapacitet til at håndtere den potentielle tilstrømning af "nye kunder"? Har den midler til at levere nye tjenester og interventioner, der supplerer overgangen til arbejdsmarkedet og modtagernes tilknytning til arbejdsmarkedet? Har den de nødvendige samarbejdsprotokoller med aktive arbejdsmarkedspolitikker og uddannelses- og erhvervsuddannelsessektorer til at supplere støttesystemet på en omfattende måde? Findes der sociale tjenester i lokalsamfundet?
- Skal der tages højde for negative miljøpåvirkninger efter omstillingen, f.eks. virkninger på jordbunds- eller vandkvalitet, indvirkning på økosystemernes tilstand eller virkninger i forbindelse med jordrehabilitering?

²⁹ Såsom dem, der er indsamlet i planen for sektorsamarbejde om færdigheder, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=da>, Cedefops Online Vacancy Analysis Tool for Europe (OVATE), <https://www.cedefop.europa.eu/en/data-visualisations/skills-online-vacancies>, Skills Panorama, <https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>, og de nationale kvalifikationsstrategier, der er udviklet med EU-støttet teknisk bistand fra OECD, <https://www.oecd.org/skills/nationalskillsstrategies/>.

5. TYPER AF OPERATIONER, DER SKAL STØTTES MED HENBLIK PÅ EN RETFÆRDIG OMSTILLING

Relevante bestemmelser i lovgivningen	
<i>Forordning</i>	<i>Artikler, betragtninger eller bilag</i>
Forordningen om Fonden for Retfærdig Omstilling (2021/1056)	Artikel 2 — Specifik målsætning Artikel 8 — Anvendelsesområde for støtte Artikel 9 — Undtagelse fra anvendelsesområdet Artikel 11 — Territoriale planer for retfærdig omstilling Bilag II — Model for territoriale planer for retfærdig omstilling (afsnit 2) Betragtning 5, 6, 12, 13, 14 og 16
Forordningen om fælles bestemmelser (2021/1060) ³⁰	Artikel 9 — Horisontale principper Artikel 36 — Teknisk bistand i medlemsstaterne Artikel 63 — Støtteberettigelse
Relateret lovgivning	
Direktivet om EU's emissionshandelssystem ³¹	

"de tiltag, der støttes af FRO, [bør] bidrage direkte til at afbøde virkningerne af omstillingen ved at finansiere diversificering og modernisering af den lokale økonomi og ved at afbøde de negative konsekvenser for beskæftigelsen" (betragtning 5 i FRO-forordningen).

Alle aktiviteter, der støttes af FRO, skal være knyttet til dens specifikke mål og bidrage til gennemførelsen af de territoriale planer for retfærdig omstilling. FRO har til formål at afbøde virkningerne af omstillingen ved at støtte de hårdest ramte områder. I den forbindelse fremmer den en afbalanceret socioøkonomisk omstilling i disse områder med henblik på at fremtidssikre deres økonomier og tilbyde deres arbejdstagere anstændige muligheder og støtte jobsøgende. FRO-investeringer bør derfor primært fokusere på at diversificere lokale økonomier og omskole eller opkvalificere arbejdstagere og jobsøgende. Andre aktiviteter, der er omfattet af FRO-forordningens tematiske anvendelsesområde, kan også støttes, hvis deres bidrag til at afbøde virkningerne af omstillingen er berettiget i den territoriale plan for retfærdig omstilling.

Alle operationer, der støttes af FRO, skal være til gavn for områderne i de territoriale planer for retfærdig omstilling i overensstemmelse med artikel 63, stk. 3, i forordningen om fælles bestemmelser.

³⁰ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1060 af 24. juni 2021 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden, Fonden for Retfærdig Omstilling og Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for finansiel støtte til grænseforvaltning og visumpolitik.

³¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 om et system for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Unionen og om ændring af Rådets direktiv 96/61/EF.

1.1. Økonomisk diversificering og kvalifikationer

For at områder, der påvirkes af omstillingen, kan opnå større **økonomisk diversificering**, kan FRO yde støtte til virksomheder og økonomiske interessenter såsom støtte til produktive investeringer³² i SMV'er (herunder mikrovirksomheder og nystartede virksomheder). Den kan også investere i oprettelse af nye virksomheder, herunder gennem virksomhedsvæksthuse og konsulenttjenester. Der bør lægges behørig vægt på sektorer med et stort jobskabespotentiale for at afbøde de negative konsekvenser for beskæftigelsen³³, navnlig i sektorer med vækstpotentiale, såsom råvareværdikæden³⁴.

For at afbøde de negative konsekvenser for **beskæftigelsen** kan FRO støtte opkvalificering og omskoling (herunder uddannelse) af arbejdstagere og jobsøgende i sektorer med et lokalt beskæftigelsespotentiale (enten eksisterende eller kommende). Den kan også støtte jobsøgningsbistand (vejledning og rådgivning, vurdering og validering af realkompetencer) for jobsøgende og støtte deres aktive integration på arbejdsmarkedet. Hjælp til jobsøgende kan også komme afskedigede arbejdstagere, der har mistet deres job i sektorer inden for områderne i de territoriale planer for retfærdig omstilling, til gode, selv om de ikke er bosiddende i det pågældende område. FRO kan ikke finansiere førtidspensionsordninger eller kompensationsordninger for arbejdstagere, der er blevet afskediget.

Økonomisk diversificering og opkvalificering eller omskoling hænger sammen med de mål og den støtte, der ydes gennem strategier for intelligent specialisering (S3). Der bør sikres overensstemmelse med den relevante ajourførte S3 (som fastsat i artikel 11, stk. 4, i FRO) i denne henseende, da støtten til nye økonomiske aktiviteter, hvor det er relevant, bør fokusere på områder, der er udpeget som lovende i disse strategier. FRO bør med andre ord støtte en udviklingsvej i overensstemmelse med områdernes eget potentiale og egen kapacitet.

"Alle støttede aktiviteter bør forfølges under fuld overholdelse af Unionens klimamæssige, miljømæssige og sociale forpligtelser og prioriteter [...] Investeringerne skal være bæredygtige på lang sigt, idet der tages hensyn til samtlige målsætninger i den europæiske grønne pagt" (betragtning 12 i FRO-forordningen).

FRO-støtte til økonomisk diversificering kan kun fokusere på aktiviteter, der er i overensstemmelse med målene i den europæiske grønne pagt i overensstemmelse med kravene i forordningen om fælles bestemmelser³⁵. Ud over de investeringer, der er udelukket i henhold til forordningen (se afsnit 5.4), søger den europæiske grønne pagt også at undgå at

³² Produktive investeringer bør forstås som faste investeringer eller investeringer i virksomheders immaterielle aktiver med henblik på produktion af varer og tjenesteydelser, hvorved der bidrages til bruttoinvesteringer og beskæftigelse.

³³ Dette kan omfatte energieffektivitet og vedvarende energi med dokumenteret jobskabespotentiale. Ifølge en rapport fra Det Fælles Forskningscenter er potentialet for anvendelse af rene energiteknologier, energieffektivitet og jobskabelse i kulregioner betydeligt. De arbejdspladser, der i 2030 med rimelighed kan henføres til de regionale virkninger af dekarboniseringen i disse regioner, kan udgøre mindst 90 % af de nuværende kulrelaterede job og stige til 100 % i 2050 (Kapetaki, Z., Ruiz, P. et al. (2020). *Clean energy technologies in coal regions: Opportunities for jobs and growth. Deployment potential and impacts*. Det Fælles Forskningscenter).

³⁴ COM(2020) 474 final.

³⁵ Artikel 9, stk. 1, i forordningen om fælles bestemmelser.

yde støtte til økonomiske aktiviteter, der ville skade miljømålene betydeligt (herunder modvirkning af klimaændringer), såsom ikkebæredygtig biomasse. Når FRO-støtte til andre økonomiske aktiviteter overvejes, bør sådanne aktiviteter derfor nøje vurderes for at fastslå, om de opfylder de mål, der er fastsat i FRO-forordningen, overholder princippet om "ikke at gøre væsentlig skade" og undgår fastlåsning til veje, der ikke er forenelige med klimaneutralitet.

1.2. Andre støtteberettigede aktiviteter

Mens FRO primært bør støtte økonomisk diversificering og foranstaltninger til at imødegå negative beskæftigelsesmæssige virkninger, er **andre aktiviteter** også støtteberettigede. Disse omfatter forskning og innovation, investeringer i energieffektivitet og vedvarende energi, intelligent og bæredygtig lokal mobilitet, digitalisering, jordfornyelse³⁶, cirkulær økonomi og social infrastruktur med henblik på børnepasnings- og ældreplejefaciliteter samt i uddannelsescentre, herunder lokale sociale tjenester, jf. artikel 8, stk. 2, i FRO. Disse aktiviteter kan betragtes som prioriteter for FRO-støtte i et givet område, hvis 1) de er direkte knyttet til FRO's specifikke mål (jf. artikel 8, stk. 1, i FRO, se ovenfor), og hvis 2) de klart bidrager til gennemførelsen af den territoriale plan for retfærdig omstilling. Det betyder, at investeringer på disse områder skal begrundes med deres bidrag til at afbøde virkningerne af omstillingen og deres forbindelse til de omstillingsudfordringer, der er identificeret i den territoriale plan for retfærdig omstilling.

Når det ikke kan begrundes, at investeringer bidrager til at afbøde virkningerne af omstillingen og er knyttet til de omstillingsudfordringer, der er identificeret i den territoriale plan for retfærdig omstilling (f.eks. når investeringerne ikke tager sigte på økonomisk diversificering eller andre udfordringer som følge af omstillingen, men bidrager direkte til innovation, energi, mobilitet, digitalisering, miljø, uddannelse eller social inklusion), bør andre finansieringskilder end FRO overvejes (se afsnit 8).

Endelig kan den **tekniske bistand** også støttes af FRO. Dette omfatter de foranstaltninger, der er nødvendige for en effektiv forvaltning og anvendelse af FRO, herunder til kapacitetsopbygning af partnere, samt for at tilvejebringe finansiering til funktioner såsom forberedelse, uddannelse, forvaltning, overvågning, evaluering, synlighed og kommunikation.

1.3. Investeringer i store virksomheder og ETS-aktiviteter

For at imødegå behørigt begrundede omstillingsudfordringer i et givet område kan FRO under visse betingelser yde støtte til store virksomheder og, i industrianlæg, til investeringer, der reducerer drivhusgasemissioner fra aktiviteter, der er opført i bilag I til direktivet om EU's emissionshandelssystem (ETS)³⁷, hvilket ikke er muligt i henhold til bestemmelserne i EFRU og Samhørighedsfonden. Når en sådan støtte planlægges, skal der medtages en liste over

³⁶ For så vidt angår de aktiviteter, der er anført i artikel 8, stk. 2, litra i), bør medlemsstaterne kontrollere, at det ikke er muligt helt eller delvis at få aktiviteterne udført på forurenerens bekostning i henhold til gældende retlige forpligtelser, der gælder for forureneren, f.eks. i henhold til miljøgodkendelsesbetingelserne eller i henhold til de forpligtelser, der påhviler operatører i henhold til miljøansvarsdirektivet (2004/35/EF).

³⁷ Direktiv 2003/87/EF.

operationer i de territoriale planer for retfærdig omstilling, som for store virksomheders vedkommende kun er vejledende³⁸.

Store virksomheder (virksomheder, som ikke er SMV'er) kan modtage støtte fra FRO til produktive investeringer i meget begrænsede tilfælde i områder, der er udpeget som støtteberettigede områder i overensstemmelse med artikel 107, stk. 3, litra a) og c), i TEUF. I overensstemmelse med artikel 8, stk. 2, andet afsnit, og artikel 11, stk. 2, litra h), i FRO skal de territoriale planer for retfærdig omstilling påvise, at sådanne investeringer kumulativt opfylder følgende fire betingelser:

1. De er nødvendige for at gennemføre den territoriale plan for retfærdig omstilling.
2. De bidrager til omstillingen til en klimaneutral økonomi senest i 2050 og til relaterede miljømål.
3. Deres støtte er nødvendig for jobskabelse i det identificerede område.
4. De fører ikke til flytning som krævet i artikel 66 i forordningen om fælles bestemmelser.

Offentlig støtte til store virksomheder til produktive investeringer er tilladt, forudsat at den opfylder betingelserne i retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte, der gælder fra 2022³⁹.

I "a"-områder er offentlig støtte til store virksomheder til initialinvesteringer tilladt.

I "c"-områder er støtte til store virksomheder til produktive investeringer i princippet begrænset til initialinvesteringer, der skaber en ny økonomisk aktivitet. Hvis investeringen imidlertid har til formål at diversificere en virksomheds produktion til produkter, der ikke tidligere er produceret i virksomheden, eller hvis der er tale om en grundlæggende ændring i den samlede produktionsproces for det eller de produkter, der er berørt af investeringen i virksomheden, er støtte til store virksomheder også tilladt i "c"-områder, forudsat at følgende tre betingelser er opfyldt:

1. Regionalstøtten vedrører en initialinvestering i et område, der er udpeget til samfinansieret støtte fra FRO i et "c"-område med et BNP pr. indbygger på under 100 % af gennemsnittet for EU-27.
2. Investeringen og støttemodtageren er identificeret i en medlemsstats territoriale plan for retfærdig omstilling, som er godkendt af Kommissionen.
3. Statsstøtten til investeringen er dækket af FRO i det højest tilladte omfang.

Som led i den territoriale plan for retfærdig omstilling bør der gives en begrundelse for, at der er behov for en sådan støtte, ved hjælp af en mangelanalyse, der viser, at de forventede tab af arbejdspladser ville overstige det forventede antal skabte arbejdspladser uden denne investering. Mangelanalysen bør omfatte den anslåede forskel mellem de forventede tab af

³⁸ I tilfælde af støtte til produktive investeringer foretaget af store virksomheder i støtteberettigede "c"-områder skal operationer dog udtrykkeligt nævnes på listen i de territoriale planer for retfærdig omstilling i overensstemmelse med retningslinjerne for regionalstøtte for at kunne modtage støtte.

³⁹ Enhver FRO-støtte, der ydes inden den 31. december 2021, skal være i overensstemmelse med de gældende retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte.

arbejdspladser og den potentielle jobskabelse gennem FRO-støtte (f.eks. investeringer i økonomisk diversificering for SMV'er). Sidstnævnte kan baseres på historiske beviser for jobskabelse hos SMV'er i området, analyse af den aktuelle beskæftigelse hos SMV'er i regionen, undersøgelser af beskæftigelsesperspektiverne eller andre metoder.

I industrianlæg kan FRO støtte **investeringer med henblik på at opnå en reduktion af drivhusgasemissionerne fra de aktiviteter, der er opført i ETS-direktivet**, på en række betingelser. I overensstemmelse med artikel 8, stk. 2, tredje afsnit, og artikel 11, stk. 2, litra i), i FRO-forordningen skal den territoriale plan for retfærdig omstilling påvise, at sådanne investeringer kumulativt opfylder følgende tre betingelser:

1. De bidrager til omstillingen til en klimaneutral økonomi.
2. De fører til en væsentlig reduktion af drivhusgasemissioner, der ligger væsentligt under de relevante benchmarks, der er fastsat for gratis tildeling i henhold til ETS-direktivet
3. De er nødvendige for at beskytte et betydeligt antal arbejdspladser i et givet område.

Investeringer til reduktion af drivhusgasemissioner fra ETS-aktiviteter er ikke begrænset til de områder, der er udpeget som støtteberettigede områder i overensstemmelse med artikel 107, stk. 3, litra a) og c), i TEUF.

Investeringer med henblik herpå i sådanne aktiviteter skal være forenelige med EU's langsigtede mål om at blive klimaneutral senest i 2050. I betragtning af de lange investeringscyklusser i industrien bør investeringer være fremtidssikrede, og de bør ikke resultere i "kulstofbinding" eller strandede aktiver. Konkret betyder dette, at investeringer i ETS-aktiviteter, der støttes af FRO, bør føre til gennemgribende ændringer i retning af klimaneutrale operationer. I modsætning hertil kan FRO ikke støtte investeringer, der kun fører til gradvise forbedringer i reduktionen af drivhusgasemissioner uden at foretage gennemgribende ændringer i klimaneutrale operationer, og FRO kan heller ikke støtte investeringer, der allerede er udløst af ETS (f.eks. procesoptimering, forbedret energieffektivitet eller varmegenvinding).

Hvis en investering fører til betydelige reduktioner af drivhusgasemissioner, der ligger væsentligt under de relevante benchmarkværdier i emissionshandelsordningen, der er fastsat for gratis tildeling i henhold til ETS-direktivet⁴⁰, bør drivhusgasemissionerne heller ikke være højere end de gennemsnitlige emissioner fra de 10 % bedste anlæg i ETS. I industrielle processer er CO₂-opsamling og -lagring (CCS), elektrificering af processer og anvendelse af brint eksempler på investeringer, der kan overvejes. I elsektoren er FRO-støtten til ETS-aktiviteter begrænset af udelukkelsen af støtte til aktiviteter relateret til fossilt brændsel (se artikel 9, litra d), og afsnit 5.4) og af det forhold, at der ikke findes relevante benchmarks for denne sektor.

Den territoriale plan for retfærdig omstilling bør vise, hvordan investeringerne vil føre til betydelige reduktioner i drivhusgasemissionerne, der ligger væsentligt under de relevante

⁴⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/allowances/industrial_da.

benchmarks, ved at sammenligne den nuværende emissionsintensitet (emissionerne pr. produceret produktenhed) med den forventede forbedring og den endelige emissionsintensitet med de relevante benchmarks. Den territoriale plan for retfærdig omstilling bør også vise, hvordan den vil bringe det pågældende anlæg i klimaneutral drift. De deraf følgende operationer skal være i overensstemmelse med EU's statsstøtteregler.

Endelig bør den territoriale plan for retfærdig omstilling påvise, at investeringen i ETS-aktiviteten er nødvendig for at beskytte et betydeligt antal arbejdspladser. Antallet af beskyttede job bør vurderes fra sag til sag under hensyntagen til produktionsintensiteten hos de berørte økonomiske aktører, sektorens særlige teknologiske karakteristika og arbejdsmarkedsforholdene i de berørte områder.

1.4. Udelukkede investeringer

Da FRO-forordningen indeholder en udtømmende liste over støtteberettigede investeringer i aktiviteter, der opfylder FRO's specifikke mål, kan investeringer i aktiviteter, der falder uden for dette anvendelsesområde, ikke støttes.

Desuden udelukker artikel 9 i FRO udtrykkeligt følgende investeringer fra anvendelsesområdet for støtte:

- dekommissionering eller opførelse af atomkraftværker
- fremstilling, forarbejdning eller markedsføring af tobak og tobaksprodukter
- kriseramte virksomheder som defineret i artikel 2, nr. 18), i Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014⁴¹, medmindre de er tilladt i henhold til midlertidige statsstøtteregler, der er fastsat for at afhjælpe særlige omstændigheder, eller i henhold til de minimis-støtte til investeringer, der mindsker energiomkostninger i forbindelse med energiomstillingsprocessen
- investeringer i forbindelse med produktion, forarbejdning, transport, distribution, lagring eller forbrænding af fossilt brændsel.

Udelukkelsen af fossilt brændsel begrænser potentielle investeringer i brint baseret på fossilt brændsel. Produktion af vedvarende brint falder ind under FRO's anvendelsesområde og kan støttes⁴². Produktion af andre typer brint falder ind under udelukkelsen af fossilt brændsel og kan ikke støttes. Desuden er alle investeringer i "rene" kulteknologier, koksproduktion eller andre processer, der involverer kul, udelukket. Investeringer i opsamling og anvendelse af metan, der frigives fra aktive kulminer, er ikke støtteberettigede, da metan er af fossil oprindelse⁴³. På samme måde er investeringer i biprodukter fra fossilt brændsel eller i

⁴¹ Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1).

⁴² Vedvarende brint (også kaldet grøn brint eller ren brint) er brint, der produceres ved elektrolyse af vand (i en elektrolysator, der drives af elektricitet), og med elektricitet fra vedvarende energikilder. Vedvarende brint kan også fremstilles ved reformering af biogas (i stedet for naturgas) eller biokemisk omdannelse af biomasse, hvis det er i overensstemmelse med bæredygtighedskravene ("En strategi for brint med henblik på et klimaneutralt Europa" — COM(2020) 301 final).

⁴³ Dette bør imidlertid ikke være tilfældet for investeringer, der tager sigte på at undgå eller reducere metanemissioner fra lukkede kulminer, olie- og gasområder (eller dem, der er ved at lukke) i

ikkeenergimæssig anvendelse af fossilt brændsel (f.eks. biprodukter af skiferolie eller olieskifer) ikke støtteberettigede, hvis de teknisk set ikke kan adskilles fra den igangværende produktion af selve det fossile brændsel.

Udelukkelsen af fossilt brændsel begrænser også den potentielle støtte til ETS-aktiviteter. F.eks. kan udskiftning af kedler i industrianlæg til mere effektive kedler, optimering af en højovn og installation af varmegenvindingssystemer, når denne varme stammer fra forbrænding af fossile brændsler, ikke modtage støtte fra FRO. Desuden er støtte til elproduktion eller varmeproduktion udelukket, hvis den indebærer fortsat anvendelse af fossilt brændsel. Desuden er investeringer til reduktion af drivhusgasemissioner i raffinaderier baseret på fossilt brændsel ikke støtteberettigede på grund af udelukkelsen af forarbejdning af fossilt brændsel⁴⁴. Den eneste undtagelse herfra er den fuldstændige omdannelse af et raffinaderi til et bioraffinaderi (dvs. et anlæg, der forarbejder restolier, bæredygtige vegetabiliske olier/energi afgrøder osv.). Selv om forarbejdning af fossilt brændsel er udelukket, kan anvendelse af reduktionsteknologier som f.eks. CCS i industrianlæg, der er omfattet af ETS-direktivet (herunder produktion af kulstoffattigt brint til industriel anvendelse) være støtteberettiget, forudsat at emissionerne ligger betydeligt under de relevante benchmarks.

"renovering og opgradering af fjernvarmenet med henblik på at forbedre fjernvarmesystemers energieffektivitet og investeringer i varmeproduktion, forudsat at varmeproduktionsanlægget udelukkende forsynes fra vedvarende energikilder" (artikel 8, stk. 2, litra g), i FRO-forordningen).

FRO-støtten til investeringer i **fjernvarmesystemer** er også begrænset. Navnlig er investeringer i varmeproduktion i overensstemmelse med artikel 8, stk. 2, litra g), i FRO-forordningen kun mulige, hvis de udelukkende er baseret på vedvarende energikilder og i overensstemmelse med kravene i direktivet om vedvarende energi. I denne forbindelse kan investeringer i varmeproduktion baseret på fossilt brændsel eller affald til energi i forbindelse med fjernvarme ikke modtage støtte fra FRO. Det er muligt at renovere og opgradere fjernvarmenet (f.eks. ved at arbejde på rørledningerne uden at ændre varmekilden), hvis sådanne investeringer fører til forbedringer af fjernvarmesystemernes energieffektivitet. Investeringer, der følger en holistisk tilgang og omdanner fjernvarmesystemer til effektiv fjernvarme i overensstemmelse med energieffektivitetsdirektivet⁴⁵, bør prioriteres. Som det er tilfældet med al FRO-støtte til virksomheder, skal investeringer i fjernvarme- og fjernkølingssystemer overholde EU's statsstøtteregler.

forbindelse med rehabiliteringsforanstaltninger, når der er en klar risiko for eller intet alternativ til at undgå metanudslip.

⁴⁴ Dette omfatter således også enhver anvendelse af CCS eller pyrolyse ved fremstilling af brint til brug i raffinaderier baseret på fossilt brændsel.

⁴⁵ "effektiv fjernvarme og fjernkøling": et fjernvarme- eller fjernkølesystem, der anvender mindst 50 % vedvarende energi, 50 % spildvarme, 75 % kraftvarme eller 50 % af en kombination af sådan energi og varme, artikel 2. nr. 41, i energieffektivitetsdirektivet.

6. PROGRAMMERING

<i>Relevante bestemmelser i lovgivningen</i>	
<i>Forordning</i>	<i>Artikler, betragtninger eller bilag</i>
Forordningen om Fonden for Retfærdig Omstilling (2021/1056)	Artikel 10 — Programmering af FRO-midlerne Artikel 11 — Territoriale planer for retfærdig omstilling Betragtning 17
Forordningen om fælles bestemmelser (2021/1060)	Artikel 8 — Partnerskab og flerniveaustyring Artikel 22 — Programmernes indhold Artikel 27 — Overførsel af midler fra EFRU og ESF+ til FRO

I lighed med andre samhørighedspolitiske fonde er FRO under delt forvaltning. Kommissionen og den enkelte medlemsstat skal vedtage en partnerskabsaftale og et eller flere programmer. Medlemsstaterne kan udarbejde et selvstændigt FRO-program, eller de kan programmere FRO-midler i en eller flere specifikke prioriteter i programmer, der støttes af EFRU, Samhørighedsfonden eller ESF+. Én prioritet bør svare til en enkelt FRO-specifik målsætning.

De(n) territoriale plan(er) for retfærdig omstilling indgives som en del af programmet eller som en anmodning om ændring heraf. Den territoriale plan for retfærdig omstilling vil efterfølgende blive vurderet som en del af standardvurderingsproceduren for programmet. Medlemsstaterne forelægger den territoriale plan for retfærdig omstilling sammen med programmerne til vedtagelse, forudsat at deres territoriale planer for retfærdig omstilling er modne og fuldstændige. Dette betyder, at FRO-ressourcer kan medtages gennem en programændring for at give mere tid til at udvikle den territoriale plan for retfærdig omstilling og undgå at forsinke den normale vedtagelsesproces.

Én territorial plan for retfærdig omstilling kan dække et eller flere støtteberettigede områder. Medlemsstaterne skal fastlægge strukturen af deres territoriale plan for retfærdig omstilling, herunder forholdet til de programmer, der støttes af FRO. Ideelt set bør en enkelt territorial plan for retfærdig omstilling svare til et enkelt program. Hvis FRO-støtten ydes inden for en medlemsstat gennem flere programmer, bør hvert af programmerne omfatte en territorial plan for retfærdig omstilling svarende til det eller de FRO-områder, der tilhører det pågældende programområde. Hvis en medlemsstat ønsker at oprette et selvstændigt program for alle støtteberettigede FRO-områder, kan den samle disse områder i én territorial plan for retfærdig omstilling for at vise deres særlige karakteristika i den samme nationale kontekst. Medlemsstaterne kan også indsende ét program med flere territoriale planer for retfærdig omstilling, eller en territorial plan for retfærdig omstilling kan svare til flere programmer⁴⁶.

⁴⁶ Når én territorial plan for retfærdig omstilling svarer til flere programmer, er der to konsekvenser, der skal tages i betragtning. For det første kan associeringen af en territorial plan for retfærdig omstilling til flere programmer skabe vanskeligheder med successive ændringer af forskellige programmer, hvis den territoriale plan for retfærdig omstilling ændres. For det andet kan en sådan situation give anledning til ejerskabsproblemer, hvis den myndighed, der forvalter programmet, er forskellig fra de organer, der er ansvarlige for udvikling, overvågning og evaluering af de territoriale planer for retfærdig omstilling.

Ved vurderingen af de territoriale planer for retfærdig omstilling vil Kommissionen være særlig opmærksom på følgende situationer:

- Territoriale planer for retfærdig omstilling, der dækker FRO-investeringer i flere programmer: Disse territoriale planer for retfærdig omstilling vil kun blive vurderet én gang i forbindelse med det første program, der sendes til Kommissionen, medmindre medlemsstaten foretager yderligere ændringer af deres territoriale plan for retfærdig omstilling. Kommissionen vil fortsat kontrollere, at de FRO-specifikke elementer i ethvert andet program er i overensstemmelse med den territoriale plan for retfærdig omstilling.
- Konsekvent vurdering af afsnit 1.1 i den territoriale plan for retfærdig omstilling om omstillingen til en klimaneutral økonomi: Hvor det er relevant, bør denne del af den nationale omstillingsproces være den samme i alle de territoriale planer for retfærdig omstilling, der indsendes af den samme medlemsstat.

Medlemsstaterne kan samtidig og på en integreret måde tackle de forskellige udviklingsudfordringer og -behov, der er knyttet til de økonomiske, sociale og miljømæssige dimensioner af omstillingsprocessen i området, som forklaret i den tilknyttede territoriale plan for retfærdig omstilling. For at bevare denne territoriale og integrerede tilgang bør medlemsstaterne undgå at opdele FRO-prioriteten mellem EFRU-investeringer og investeringer af typen ESF+ eller fordele FRO-midlerne mellem EFRU- og ESF+-programmer.

FRO-prioriteten vil omfatte FRO-midlerne samt de ressourcer fra EFRU og ESF+, der overføres på frivillig basis i overensstemmelse med artikel 27 i forordningen om fælles bestemmelser og artikel 10, stk. 2, i FRO-forordningen. Følgende tre overførselsgrænser bør overholdes:

- På medlemsstatsniveau (artikel 27 i forordningen om fælles bestemmelser):
 - De samlede midler fra EFRU og ESF+, der overføres til FRO, må ikke overstige tre gange størrelsen af FRO-støtten fra den flerårige finansielle ramme.
 - De midler, der overføres fra enten EFRU eller ESF+, bør ikke overstige 15 % af den respektive EFRU- og ESF+-tildeling til de berørte medlemsstater.
- På programniveau (artikel 10, stk. 2, i FRO-forordningen): For så vidt angår FRO-prioriteten bør de samlede midler fra EFRU og ESF+, der overføres til FRO, ikke overstige tre gange størrelsen af støtten fra FRO til denne prioritet (kun ressourcer i den flerårige finansielle ramme).

7. PARTNERSKAB

<i>Relevante bestemmelser i lovgivningen</i>	
<i>Forordning</i>	<i>Artikler, betragtninger eller bilag</i>
Forordningen om Fonden for Retfærdig Omstilling (2021/1056)	Artikel 11 — Territoriale planer for retfærdig omstilling Bilag II — Model for territoriale planer for retfærdig omstilling Betragtning 15, 18
Forordningen om fælles bestemmelser (2021/1060)	Artikel 8 — Partnerskab og flerniveaustyring
<i>Relateret lovgivning</i>	
Direktivet om strategisk miljøvurdering ⁴⁷	

Inddragelse af og engagement fra offentligheden og alle interessenter er afgørende for, at FRO og alle initiativer i den europæiske grønne pagt lykkes. Kommissionen lancerede den europæiske klimapagt i december 2020 for at bringe mennesker, lokalsamfund og organisationer sammen om at fremskynde klimaindsatsen og opbygge et grønnere Europa⁴⁸. Klimapagten giver forskellige interessenter og civilsamfundet mulighed for at forbinde og i fællesskab udvikle og gennemføre klimaløsninger og omsætte dem til tilsagn om klimaindsatsen. På samme måde vil konferencen om Europas fremtid⁴⁹, der blev lanceret i april 2021, udarbejde konkrete anbefalinger om Europas udfordringer og prioriteter, navnlig via de nyoprettede borgerpaneler, hvor borgere fra hele kontinentet vil debattere med hinanden. En af prioriteterne er at sikre en retfærdig og inklusiv omstilling.

Partnerskabsprincippet, som er et centralt element i samhørighedspolitikken, er af allerstørste betydning for FRO. I forordningen om fælles bestemmelser fastsættes det, at medlemsstaterne skal tilrettelægge et omfattende partnerskab, der mindst omfatter regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter og de økonomiske interesseorganisationer, civilsamfundet (såsom miljøpartnere og ikkestatslige organisationer) samt forskningsorganisationer og universiteter⁵⁰. Disse partnere bør også inddrages i udarbejdelsen, gennemførelsen og evalueringen af FRO's programmer og de territoriale planer for retfærdig omstilling. Dette partnerskab bør udvikles i overensstemmelse med den adfærdskodeks, som Kommissionen har fastlagt⁵¹. Desuden vil en offentlig høringsproces indgå i en strategisk miljøvurdering af de programmer, der omfatter FRO.

"Medlemsstaterne skal sammen med de relevante lokale og regionale myndigheder fra de berørte områder udarbejde en eller flere territoriale planer for retfærdig omstilling" (artikel 11, stk. 1, i FRO-forordningen).

De territoriale planer for retfærdig omstilling kan kun afspejle og håndtere den reelle situation på stedet og have indvirkning på den retfærdige omstilling, hvis alle relevante nationale,

⁴⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planer og programmets indvirkning på miljøet.

⁴⁸ https://europa.eu/climate-pact/index_da.

⁴⁹ <https://futureu.europa.eu/>

⁵⁰ Artikel 8 i forordningen om fælles bestemmelser.

⁵¹ Delegeret forordning (EU) nr. 240/2014.

regionale og lokale interessenter inddrages og påtager sig ansvaret for omstillingen på deres område. Lokale interessenter, herunder økonomiske interesseorganisationer og arbejdsmarkedets parter (såsom fagforeninger, herunder dem, der repræsenterer kulminearbejdere) og organer, der repræsenterer civilsamfundet (herunder ungdomsorganisationer, miljø-NGO'er osv.), bør mobiliseres fuldt ud i debatten om deres områders fremtid. For at kunne yde passende og aktiv bistand i gennemførelses-, overvågnings- og evalueringsfaserne bør sådanne interessenter inddrages som medlemmer af overvågningsudvalgene under de tilsvarende programmer. Desuden bør de have deres egne lokale ordninger til at overvåge gennemførelsen af de territoriale planer for retfærdig omstilling.

Ligestilling mellem kønnene bør fremmes for at tage hånd om kvinders specifikke situation og rolle i omstillingen til en klimaneutral økonomi. Kvinders arbejdsmarkedsdeltagelse og iværksætterier samt ligeløn spiller en vigtig rolle med hensyn til at sikre lige muligheder. FRO bør også være særlig opmærksom på sårbare grupper, der rammes uforholdsmæssigt hårdt af de negative virkninger af omstillingen, eksempelvis arbejdstagere med handicap.

Det er afgørende, at unge inddrages aktivt i forvaltningen af FRO. En fremtidssikret økonomi kan ikke opbygges uden at inddrage dem, der skal leve i og forme fremtiden. FRO handler om at opfinde en ny økonomisk og social fremtid for disse områder, og unge skal spille en aktiv rolle i den forbindelse⁵².

Med hensyn til den specifikke rolle, som interessenter spiller i FRO's programmering og gennemførelse, bør der tages hensyn til følgende:

- de forskellige myndighedsniveauers beføjelser til at gennemføre specifikke typer af aktiviteter som defineret i artikel 8, stk. 2, i FRO-forordningen
- muligheden for, at lokale og regionale interessenter kan deltage aktivt i FRO's programmering og gennemførelse
- behovet for komplementaritet mellem foranstaltningerne i de berørte områder
- den administrative kapacitet hos de forskellige myndigheder for FRO's gennemførelse og programmering.

Desuden bør der tages behørigt hensyn til de retlige krav vedrørende makroregionalt, interregionalt, grænseoverskridende og tværnationalt samarbejde i henhold til artikel 22, stk. 3, litra a), nr. i), og artikel 22, stk. 3, litra d), nr. vi), i forordningen om fælles bestemmelser, da forskellige former for samarbejde mellem berørte områder vil gøre det

⁵² Værktøjskassen om unge for en retfærdig omstilling tilbyder støtte til, hvordan unge kan inddrages i gennemførelsen af FRO, se https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund. Desuden kan en sådan inddragelse bygge på eksisterende strukturer for unges engagement, f.eks. netværk af unge i Interreg-programmer og makroregionale strategier, Interreg Volunteer Youth-initiativet og unge, der har forpligtet sig til at følge op på manifestet for unge om at udforme den europæiske samarbejds politik og dets anbefalinger om inddragelse af unge. Yderligere oplysninger findes på: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/youth_manifesto_interreg_da.pdf.

muligt i fællesskab at tackle nogle af de udfordringer, der er forbundet med omstillingen, og i fællesskab udnytte de dermed forbundne muligheder.

"[...] Kommissionen [bør] etablere en platform for retfærdig omstilling, som bygger videre på den eksisterende platform for kulregioner under omstilling for at muliggøre bilateral og multilateral udveksling af erfaringer og bedste praksis på tværs af alle berørte sektorer" (betragtning 18 i FRO-forordningen).

Platformen for retfærdig omstilling blev oprettet for at hjælpe alle interessenter med at få adgang til den tilgængelige støtte. Der afholdes regelmæssigt arrangementer for at udveksle viden og god praksis, støtte kapacitetsopbygning og bilateral og multilateral udveksling af synspunkter på tværs af alle berørte sektorer og yde rådgivning om retfærdig omstilling til myndigheder og interessenter, der er involveret i aktiviteter i forbindelse med mekanismen for retfærdig omstilling. Den indeholder også en særlig webside og kontaktformular⁵³.

Platformen for retfærdig omstilling bygger på og udvider initiativet om kulregioner under omstilling, som vil opretholde en dedikeret arbejdsangang for kul-, tørve- og olieskiferregioner i hele EU⁵⁴. Platformen for retfærdig omstilling vil også yde rådgivning gennem en række arbejdsgrupper, der beskæftiger sig med inddragelse af interessenter og specifikke kulstofintensive sektorer, nemlig stål, cement og kemikalier.

Desuden planlægger Kommissionen inden for platformen at oprette en database over projekter og eksperter med henblik på at oprette et netværk for medlemsstater, regioner og interessenter, hvor de kan udveksle synspunkter og god praksis og bidrage til at skabe en bæredygtig pipeline af projekter.

I princippet vil platformen for retfærdig omstilling yde bistand til de regioner, der er udpeget i de territoriale planer for retfærdig omstilling. Andre regioner kan indbydes til at deltage i platformens arbejde for at lette udvekslingen af synspunkter og politisk læring, herunder de regioner, der deltager i initiativet om kulregioner under omstilling, men som ikke modtager støtte fra FRO.

8. KOMPLEMENTARITET

Relevante bestemmelser i lovgivningen	
<i>Forordning</i>	<i>Artikler, betragtninger eller bilag</i>
Forordningen om Fonden for Retfærdig Omstilling (2021/1056)	Artikel 11 — Territoriale planer for retfærdig omstilling Bilag II — Model for territoriale planer for retfærdig omstilling Betragtning 4, 7
Forordningen om fælles bestemmelser (2021/1060)	Artikel 11 — Partnerskabsaftalens indhold Artikel 22 — Programmernes indhold
Relateret lovgivning	

⁵³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-platform_da.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_en.

"Hvis medlemsstater har til hensigt at gøre brug af muligheden for at modtage støtte i henhold til de andre søjler i mekanismen for retfærdig omstilling, skal deres territoriale planer for retfærdig omstilling angive, hvilke sektorer og tematiske områder, der påtænkes støttet i henhold til disse søjler" (artikel 11, stk. 5, i FRO-forordningen).

Mekanismen for retfærdig omstilling består — ud over FRO (søjle 1) — af en særlig ordning under InvestEU-programmet (søjle 2) og en lånefacilitet for den offentlige sektor (søjle 3). Disse to andre søjler vil mobilisere yderligere investeringer til gavn for områder med retfærdig omstilling ved at tiltrække private investeringer og mobilisere offentlige investeringer. Adgang til søjle 2 og 3 udløses af de territoriale planer for retfærdig omstilling, som skal angive komplementariteten mellem søjlerne samt de sektorer og aktiviteter, der skal støttes af søjle 2 og 3. Projekter, der støttes af søjle 2 og 3, kan gennemføres uden for områderne i den territoriale plan for retfærdig omstilling, forudsat at de kommer de støtteberettigede områder til gode ved at bidrage til at opfylde de udviklingsbehov, der følger af omstillingen, som specificeret i den territoriale plan for retfærdig omstilling^{57,58}. Både søjle 2 og 3 har deres eget retsgrundlag, der definerer investeringernes støtteberettigelse.

Under søjle 2 i mekanismen for retfærdig omstilling vil Kommissionen oprette en **særlig ordning for retfærdig omstilling** under InvestEU-programmet. InvestEU-programmet er en budgetgaranti til gennemførelsespartnerne. EIB-Gruppen vil drage fordel af størstedelen af EU-garantien, men andre internationale finansielle institutioner og nationale erhvervsfremmende banker kan også drage fordel af de tilgængelige ressourcer. Ordningen for retfærdig omstilling bør støtte økonomisk levedygtige investeringer fra private og offentlige sektorer, der er i overensstemmelse med målene for retfærdig omstilling, og kan gennemføres under alle finansielle produkter under InvestEU's fire politikområder⁵⁹ for at fremme økonomisk vækst og i sidste ende øge den økonomiske tiltrækningskraft i områder med en godkendt territorial plan for retfærdig omstilling. F.eks. kan transport- og energiinfrastrukturprojekter, der forbedrer konnektiviteten i regioner med retfærdig omstilling, finansieres over søjle 2, selv om de gennemføres i andre regioner, forudsat at sådanne projekter gavner de berørte regioner og er berettigede i de territoriale planer for retfærdig omstilling.

⁵⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/523 af 24. marts 2021 om oprettelse af InvestEU-programmet og om ændring af forordning (EU) 2015/1017.

⁵⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1229 af 14. juli 2021 om lånefaciliteten for den offentlige sektor under mekanismen for retfærdig omstilling.

⁵⁷ "Projekter i de områder, der udpeges i planerne for retfærdig omstilling, eller projekter, som gavner disse områders omstilling, endda selv om de ikke gennemføres i selve områderne, kan tilgodeses under ordningen, men kun hvis støtte uden for områder, der skal gennemføre en retfærdig omstilling, er afgørende for omstillingen i disse områder" (betragtning 30 i InvestEU-forordningen).

⁵⁸ "projekterne [...] er til gavn for de områder, der er udpeget i en territorial plan for retfærdig omstilling, også selv om projekterne ikke gennemføres i disse områder" (artikel 9, stk. 1, litra a), i forordningen om lånefaciliteten for den offentlige sektor).

⁵⁹ https://europa.eu/investeu/investeu-fund/about-investeu-fund_en.

Lånefaciliteten for den offentlige sektor vil kun støtte offentlige investeringer og kombinere tilskud fra Kommissionen (1,5 mia. EUR) og EIB-lån (10 mia. EUR). Overordnet set forventes lånefaciliteten for den offentlige sektor at mobilisere mellem 25 og 30 mia. EUR i offentlige investeringer. Hvis midlerne til EU-støtte øges, eller hvis det bliver nødvendigt for en korrekt gennemførelse af faciliteten, kan faciliteten udvides til andre finansieringspartnere end EIB. Den vil finansiere projekter, hvor de genererede indtægter ikke er tilstrækkelige til at dække investeringsomkostningerne. Disse projekter forventes at omfatte alle typer offentlig infrastruktur såsom energi og transport, social infrastruktur og socialt boligbyggeri eller byinfrastrukturprojekter. Søjle 3 vil også omfatte rådgivningsstøtte for at bidrage til at skabe en projektpipeline. Projekter, der modtager støtte fra lånefaciliteten for den offentlige sektor, kan ikke modtage støtte under nogen andre EU-programmer, herunder søjle 1 og 2, til de samme aktiviteter. Lånefaciliteten for den offentlige sektor vil blive gennemført ved direkte forvaltning og indkaldelse af projekter med begrænset konkurrence i medlemsstaterne i første fase og senere åbnet på EU-plan.

"synergier og komplementaritet med andre relevante EU-programmer for at imødekomme identificerede udviklingsbehov" (artikel 11, stk. 2, litra j), i FRO-forordningen).

Det vil være nødvendigt med supplerende kilder til **anden EU-finansiering** for at opnå den nødvendige indvirkning på de udvalgte områder. Sådanne komplementariteter bør beskrives nærmere i de territoriale planer for retfærdig omstilling. Oplysningerne skal være i overensstemmelse med beskrivelsen af synergier og komplementaritet i partnerskabsaftalen og de tilhørende programmer. Det er også vigtigt at understrege afgrænsningen i forhold til EFRU og ESF+ i betragtning af interventionslogikken i FRO. Mens FRO f.eks. primært vil støtte økonomisk diversificering og omskoling eller opkvalificering for at afbøde de socioøkonomiske virkninger af omstillingen, kan investeringer i udbredelse af teknologi og infrastruktur til økonomisk overkommelig ren energi og reduktion af drivhusgasemissioner navnlig støttes af EFRU og Samhørighedsfonden (politisk målsætning 2 og 3). Med henblik på økonomisk modernisering bør der søges synergier med EFRU gennem intelligent specialisering (politisk målsætning 1). På samme måde bør der sikres synergier med EFRU (politisk målsætning 4) og ESF+ med henblik på udvikling af grønne kvalifikationer og grønne job. Udviklingen af nye systemer og tjenester inden for beskæftigelse, uddannelse og social inklusion rettet mod befolkningen som helhed eller bredere målgrupper end dem, der påvirkes af omstillingen, kan navnlig støttes af ESF+. Andre finansieringskilder kan omfatte Connecting Europe-faciliteten⁶⁰, Life-programmet⁶¹, InvestEU⁶², Horisont Europa⁶³, programmet for et digitalt Europa⁶⁴, Kul- og Stålforskningsfonden⁶⁵ eller EU's ETS-Innovationsfond⁶⁶ og Moderniseringsfonden⁶⁷.

⁶⁰ https://cinea.ec.europa.eu/index_en.

⁶¹ <https://ec.europa.eu/easme/en/life>.

⁶² https://europa.eu/investeu/home_en.

⁶³ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en.

⁶⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>.

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en.

⁶⁶ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_en.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten vil stille ikketilbagebetalingspligtig støtte og lånestøtte til rådighed for medlemsstaternes reformer og investeringer med henblik på at fremme samhørighed, fremskynde genopretningen efter covid-19-krisen og gøre Unionens økonomier og samfund mere bæredygtige, modstandsdygtige og bedre forberedt på udfordringerne og mulighederne i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling. Der vil blive ydet støtte på grundlag af nationale genopretnings- og resiliensplaner. Det er vigtigt at sikre individuelle synergier, komplementaritet, sammenhæng, konsekvens og skillelinjer mellem genopretnings- og resiliensfaciliteten og støtte til samhørighedspolitikken (herunder FRO) under hensyntagen til procedureerne i forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten⁶⁸.

⁶⁷ https://ec.europa.eu/clima/policies/budget/modernisation-fund_en.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en.